

Сідлецька Анастасія Павлівна
студентка 1-го курсу магістратури факультету прокуратури
та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ КОРУПЦІЇ У ПРИВАТНОМУ СЕКТОРІ

Тривалий термін часу в Україні вважалось, що корупція притаманна лише сферам державного управління та публічної влади. І лише з приєднанням Україною до Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією та Конвенції ООН проти корупції (дата ратифікації – 18.10.2006) починають розглядатися питання корупції в приватній сфері. Тому що в ній підкреслюється наявність корупційних відносин у діяльності юридичних осіб приватного права, а також про враженню всього бізнес-середовища корупційною практикою.

Щодо українського законодавства, то положення про запобігання корупції у приватному секторі закріплено у законах України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» та «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р., КК України.

В Антикорупційній стратегії запобігання корупції в приватній сфері є окремо виділеною проблемою, а також визначаються мета та заходи для її подолання. Розділ X Закону України «Про запобігання корупції» має назву «Запобігання корупції у діяльності юридичних осіб» і також передбачає основні заходи протидії корупції. КК України, своєю чергою, закріпив, що і активне, і пасивне хабарництво у приватному секторі є кримінально караними діяннями [1, с. 158-159].

Як відомо, Україна у рейтингу світової безпеки Global Peace Index 2016 опинилася у десятці найнебезпечніших країн, посівши 156 місце зі 162, що майже на одному рівні з Суданом, Центральноафриканською республікою та Єменом.

Індекси сприйняття корупції, розраховані фахівцями Transparency International, показують, що впродовж останнього десятиріччя рівень корупції в Україні залишається високим. У 2017 р. – 131 місце в рейтингу рівня корупції Transparency International серед 176 країн.

Міжнародні дослідження свідчать про негативний стан та тенденції розвитку корупції в приватній сфері України. Так, за

результатами дослідження компанії «Ernst & Young Global Limited», станом на 2017 р. Україна займає перше місце за рівнем корупції серед 41 країни з Європи, Близького Сходу, Індії а Африки (88% респондентів вважають, що корупція широко розповсюджена в діловій практиці, а 37% респондентів готові запропонувати грошову винагороду, щоб допомогти бізнесу вижити) [2].

За Індексом економічної свободи Україна належить до країн із невеликою економікою (166 місце з 180 країн світу станом на 2017 р.). Одна з причин низького рейтингу – високий рівень корупції (29,2 бали із 100) та неефективність судового захисту (22,6 бали із 100) [3].

У результатах дослідження проведеного Американською торговою палатою зазначається, що переважна більшість (88%) опитаних українських компаній зіштовхуються з корупцією під час ведення бізнесу [4].

За оцінками правоохоронців, у приватному секторі найчастіше зустрічаються такі форми корупції, як: хабарі за працевлаштування (33 %), купівля інсайдерської інформації (37 %), змови щодо утримання цін на певному рівні (38 %), купівля інформації щодо тендерних пропозицій (34 %); «відкати» (46 %). До цих видів також можна додати фаворитизм (надання несправедливих преференцій одній особі або групі осіб за рахунок інших), непотизм (надання переваг близьким родичам) та кронизм («панібратство» – надання переваги друзям або колегам;), виникнення конфлікту інтересів у працівників приватного підприємства, отримання подарунків та привілеїв, порушення етичних правил поведінки.

До основних причин поширеності корупції у приватному секторі можна віднести: низьку етичну культуру підприємницької діяльності; сталість та поширеність корупційних практик; безкарність; функціональне ставлення до корупції; низька свідомість та культура працівників приватної сфери; непрозорість процедур закупівель; відсутність зацікавленості у викритті корупційних практик та їхнього усунення; високий рівень корумпованості державною сектору, який привчає підприємців до застосування корупційних схем та методів [5, с. 7-8].

Аналіз стану протидії корупції в нашій країні свідчить про те, що органи які покликані реалізувати антикорупційну політику держави, в першу чергу звертають увагу на протидію в публічній сфері, а на

приватну сферу звертають менше уваги. Однак постійний розвиток приватного сектора економіки, передача державою деяких своїх функцій та повноважень приватним особам свідчить про підвищення значення приватної сфери в суспільному середовищі.

В цілому запобігання корупції у приватному секторі на сьогодні знаходиться у зародковому стані. Наразі не можна ідентифікувати бодай якісь репрезентативні результати запровадження засобів протидії корупції у приватному секторі.

Усі дослідження стану корупції в публічній сфері підкреслюють основне. Суспільству необхідно прищепити «антикорупційну культуру», і головне – це починати з себе: не брати і не давати хабарів, тому що кожен п'ятий українець стикається з хабарництвом, або бере, або дає хабарі. Особливо це стосується корупції у приватній сфері.

Список використаних джерел

1. Білецький А. В. Корупція у приватному секторі та роль громадськості у її запобіганні // Проблеми законності : зб. наук. праць / відп. ред. В. Я. Тацій. – Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. – 2016. – Ст. 157-166.
2. Згідно з дослідженнями ЕУ, керівникам не вдається ефективно формувати принципи ділової етики. URL: <https://utka.su/vWSB1>.
3. Index of economic freedom. URL: <https://www.heritage.org/index/ranking/>
4. Опитування Американської торгової палати показало ставлення українських бізнесменів до боротьби з корупцією. URL: <http://tyzhden.ua/News/161979>.
5. Дослідження Національного агентства з питань запобігання корупції – https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/nazk_files/doslidzhennya/8.pdf
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Мельничук Т. В.